

ברית המועצות: בכל זאת תועבה

באחריות ופעלה למניעת האסון. כל האשמה לפשע על שליטי וושינגטון ועל שותפיהם בדרום-קוריאה וביפאן.

נכון שהפלת המטוס הדרום-קוריאני הוגדרה בעולם קטן כמעשה פשע, זאת במסגרת של קטע, שהוקיע את פעולות ההחרמה של מושלי נירירוק וניירג'ו נגד נציגים רשמיים של ברית המועצות לעצרת האו"ם. אף על פי כן, די היה בגינוי הזה, כדי לגרור את דובר ר"ח להגנה טוטאלית, נעדרת אפילו שמץ ועזר אחר של ביקורת, על ההתנהגות הסובייטית בפרשה האומללה הזאת.

הדרך הקלה, אין ספק שמישטר רגן ניצל את אסון המטוס, ויתכן גם שהאמריקאים השתמשו בו למטרות ריגול. עם זאת, יש להזכיר לבורשטיין שברית המועצות הינה מעצמת-על אדירה, שיש לה די אמצעים טכנולוגיים כדי לאון את כוחה הגרעיני של יריבתה, ארצות-הברית.

מותר גם לפרשן אובייקטיבי להגיה די בוודאות, שיש לסובייטים אפשרויות טכנולוגיות לייצר מטוס-נוסעים כבר ואיטרייחסיית מבלי להפילו ולרצוח את נוסעיו החפים-מפשע. העובדה שהסובייטים חיסלו את המטוס על נוסעיו היא מחרידה, אפילו אם מתעלמים מהיומרה הסובייטית — שרק מטוסים עוד מתייחסים אליה כרצינות — לייצג ערכים חגולים בשיוויון בניאדם ובערכיות של חי האדם, בריאות ואושרו.

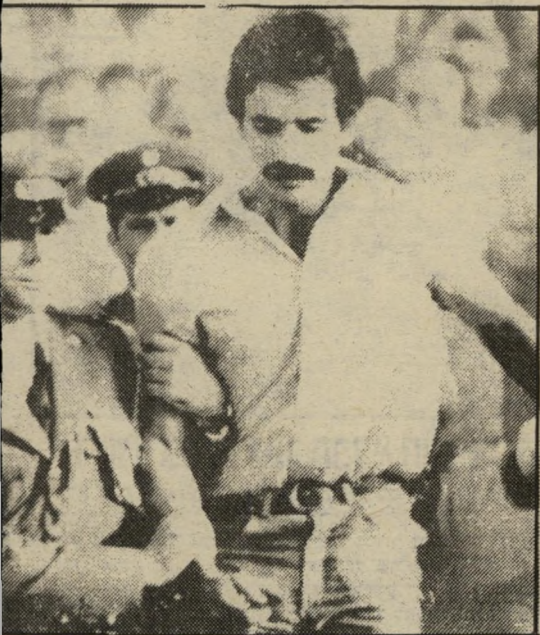
ברית המועצות נהגה במטוס הקוריאני ובנוסעיו באורח המאפיין מעצמה כוחנית, המעמידה את ערך הביטחון מעל לחיי אדם. היא אינה ראויה להגנה כל-כך טוטאלית ובלתי-ביקורתית. העובדה שעוזי בורשטיין בחר בדרך הקלה, והטיל את כל האשמה באורח בלתי-מבוקר על וושינגטון, אינה מסייעת לאמינות הטיעון שלו בעניינים אחרים, כמו פעילותו בארץ למען הפלסטינים.

הפלת המטוס היתה מעשה-תועבה הראוי לכל גינוי גם בעיני פרשנים שאינם חשודים באנטי-סובייטיות עיוור. רק אם נכיר בהנחת יסוד זו, נוכל לעיין ברצינות בנסיבות המקילות של הפרשה, אם אומנם יש כאלה.

פורטוגל: ביקורו

של "ראש-המחבלים"

מישהו יכול לתאר לעצמו ביקור ממלכתי של נשיא מדינת פלסטין, יאסר ערפאת, בישראל? ובכן, מאורע מקביל בדיוק התרחש בשבוע שעבר בפורטוגל. ראש המחתרת של מוזאמביק נגד פורטוגל, וכיום הנשיא המרכסיסט של מדינה זו, סמורה מאשל, ביקר בשבוע שעבר בליסבון, כאורח רישמי של הנשיא הפורטוגלי אנטוניו ראמאלו אינז.

מפגין נגד מאשל
כמו ערפאת בתל-אביב

ביקורו של מאשל ארך חמישה ימים. בסעודת-ערב שערך עבורו הנשיא המארח, תקף מאשל את דרום-אפריקה, בתי-בריתה לשעבר של פורטוגל במלחמה נגד לוחמי החופש האפריקאיים, והרים על נס את היחסים שנוצרו בין מוזאמביק ובין המשעבדים לשעבר מפורטוגל.

היו גם מפגנים נגד מאשל, שנלחם עד 1974 בשצף קצף נגד פורטוגל, והיה אחראי לדם פורטוגלי רב שנשפך (מאשל עצמו היה חייב להתגבר על ויכוחות מעשייו וזעזוע נוראיים שביצעו השליטים הפורטוגליים בארצו). מיספרם לא היה רב, והמישטרה טיפלה בהפגנות ביטחון ודי בקלות.

כפי שכתוב בפרקי אבות: "הכל צפוי והרשות נתונה."

בשיטות תעמולה כאלה נגד הקומוניסטים (ראה עולם קטן בשבוע שעבר). פרשת המטוס הדרום-קוריאני, לדעת עוזי בורשטיין, אינה אלא חוליה נוספת בפרשת הפרובוקציות האנטי-סובייטיות, שיום מישטרו של נשיא ארצות-הברית, רונאלד רגן.

בורשטיין חוזר על הגירסה הסובייטית, כאילו החרה קברניט

המטוס האזרחי עשרות פעמים והתעלם, עד שהופל מעל "איזור סורי במיוחד". את רעתו של דובר ר"ח על התנהגותה של ברית המועצות בפרשה אפשר לסכם במיפוט, שבו בחר הוא עצמו כדי לסיים את מיכתבו לעולם קטן: "ברית המועצות נהגה

כמה אוגדות יש ללהקת "בת-דור"?

מסתבר שהמון. לא רק הריקטאטור סטאלין, שהיקשה פעם "כמה ריוויזיות יש לאפיפיור?" נסה לזלזל בכוח רוחני. בישראל נוהגים להתייחס בביטול-מה ליפית-פוש מכל הסוגים. עיתונאים מהימין, למשל, אינם מביתים כיצד הצגה כמו נפש יהודי בפסטיבל אדינבורו בסקוטלנד מרימה את קרן ישראל, חרף תוכנה הביקורתי (או אולי בזכות). בתקופת שהותו של התיאטרון החיפאי כבריטניה היתה העיתונות שם, כולל גארדיין האנטי-ישראלי, מלא בכתבות אוהדות ביותר, שלא שכחו לציין שעצם קיומה של הצגה כזאת, וחידותו של התיאטרון להציגה בחוץ לארץ, מתווים הוכחה חיה לחוסנה של הדמוקרטיה הישראלית.

עתה הגיע תורה של להקת הדיקודים, בת-דור. השבוע מקריש השבועון רב התפוצה ניוזוויק עמדה שלם לביקורה של הלהקה בארצות-הברית, ומכתיב את הכתבה האוהדת מאוד ככותרת "הישראלים באים". ריבירי הסיכום של כתבי הניוזוויק מדברים בעד עצמם:

"ההישג הגדול ביותר של להקת בת-דור ולהקת אחרות שיבקרו השנה בארצות-הברית הוא בכך, שהן יצרו מסורת של ריקוד מודרני תוך פחות מדור אחד. זהו

בת-דור בסעולה
חישג בארצות-הברית

הצלחה בלתי-מבוטלת. בארץ שמעת מילחמה כמו ישראל, מדינה המעצבת את עצמה ללא הרף, יש לראות בעצם המחזיקות החברתיות ליצירותיה הכרוכה בדיקוד משום חשיבות פוליטית רבה."

המדור הזה, והעולם הזה בכלל, מעולם לא אימצו לעצמם את מיקצוע "האנטי סובייטים". מונח זה אינו מצביע רק על גישה ביקורתית כלפי ברית המועצות, אלא על איבה טוטאלית, קנאות ובלתי מתפשרת, הנוטה לראות בסובייטים את מקור כל הרע והמעוות בעולם. עמדה כזאת מחפה, בדרך-כלל, על דוגמטים פרו-אמריקאי.

פרשנים ואינטלקטואלים רבים, המנסים לבחון באורח אובייקטיבי יחסית אירועים ותהליכים פוליטיים מכל הסוגים, מאבדים את הראש כשהדיון נסב על ברית המועצות. ההשקפה שארצות-הברית היא מעוז החופש בעולם, היא אכסיומאטית לחלוטין, וכל המקשה עליה, אפילו באמצעות עובדות מתועדות היטב על התנהגותה של וושינגטון בזירה הבינלאומית בכלל, ובאסיה ובאמריקה הדרומית והמרכזית בפרט, נחשב, במיקרה הטוב, לתמים ובלתי-רציני.

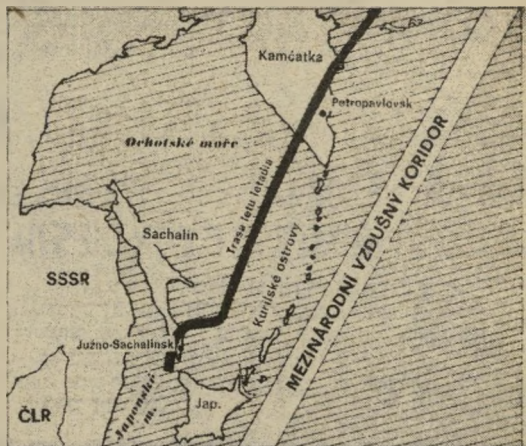
אפילו מיקרה קלאסי, שאינו טעון הוכחות נוספות, כמו הפשע שביצעו האמריקאים בצילה ב-1973 (רצח הנשיא החוקי בסיוע סייא-אי והכתרת גנרל פאשיסטי במקומו), אין בו כדי לשכנע את הדוגמטים האנטי-סובייטיים.

"האנטי סובייטים", מונח בעל השלכות ערכיות, המקפל בתוכו גם גינוי מסוים בשל חוסר הרציונליות שבו, מהווה לא רק רגל, אלא גם מחסום פסיכולוגי בלתי-עביר למיליונים בעולם המערבי, ולמאות אלפים במדינת ישראל.

"צדק אדום". בקטגוריה הבלתי מחמיאה נכללים גם ראשי-המדינה והעיתונאים החשובים בארץ. עובדה זו מקשה מאוד על הדיון האובייקטיבי בסוגיות יסודיות ביותר ביחסים הבינלאומיים. האנטי-סובייטים ניוון לא רק ממדע בדיוק ומנותח היטב (ויש אומנם שפע של מידע מרשיע ביותר על ברית המועצות), אלא גם ממימיוס, כולל אלפי סירטי קולנוע וטלוויזיה, שבהם חלוקת התפקידים בין הטובים ובין הנבלים היא משמאל-מאמית. די לשמוע מיבטא רוסי בסרט הוליוודי, כדי לאתר מייד את הנוכל, הסאדיסט, הרע."

כמעט שאין סף איכות-ריאנטקטואלי, ששטיפת-המוח הבלתי-פוסקת הזאת אינה עוברת דרכו. אם תגרר היטב אינטלקטואלים ליברליים, כמו ח"כ אמנון רובינשטיין למשל, תמצא את אותו הרפלקס המותנה, האוטומאטי ושאינו ברישליה כלפי הסובייטים, הקיים גם במנטליות הקולקטיבית של פשוטי-העם בישראל.

רוקא הגישה האובייקטיבית של עולם קטן לסובייטים יוצרת רגישות רבה אצל אוהדי ומתנגדי מעצמת-העל. רק כך ניתן

מסלול המטוס: הגירסה הסובייטית
שתי מטרות, אבל סותרות

להסביר מיכתב שקיבלנו מדובר ר"ח, דויד ("עוזי") בורשטיין, הרובר מתרעם על כך שגם עולם קטן מושפע מהתעמולה האנטי-סובייטית, ולמעשה קיבל את הגירסה האמריקאית בקשר להפלת המטוס הדרום-קוריאני.

בורשטיין צידף למיכתבו גם מפה, שהופיעה בביטאון הרישמי של המפלגה הקומוניסטית הצ'ית רודה פראו. השביל הרחב בצד ימין מציין את תוואי המיסדרון האווירי הרגיל, שהוקצה עליידי רשויות התעבורה של הסובייטים לתעופה בינלאומית. הקו השחור מראה את המסלול של המטוס הדרום-קוריאני. לדברי רודה פראו, (צדק אדום) החוזר כמובן על הגירסה הסובייטית הרישמית, סטה המטוס יותר מ-500 קילומטר מהמסלול המקובל, וטס מעל מיתקנים צבאיים סובייטיים סודיים ביותר.

בורשטיין מציין במיכתבו שקברניטי המטוס הסיטו אותו כדורן מהמסלול הבינלאומי, וזאת לשתי מטרות (אולי קצת סותרות, עבור הקורא היותר אובייקטיבי). האחת: לצלם מיתקנים צבאיים סודיים; השנייה: לגרות את הסובייטים להפיל את מטוס-הנוסעים. להקריב את מאות האזרחים התמימים שנהרגו, כדי להשתמש באסון לתעמולה אנטי-סובייטית. כל זאת, כדי להסיח את דעת-הקהל בעולם מהפעולת השלום של ברית המועצות, ולהצדיק את הצנא הטילים הגרעיניים על אדמת אירופה. דובר ר"ח סבור שמדובר בתכסיס שפל במיוחד. בתקופה שבה נמצאת ארצות-הברית כמצב הסברתי קשה מאוד באירופה. ההיסטוריה מצביעה על מיקרים רבים שבהם השתמש הימין

בביטאון המפלגה הקומוניסטית הצ'ית רודה פראו.